

Чурапчыга күн тахсар!

САҢА ОЛОХ

100 ЛЕТ
ЯСССР
1922-2022

Чурапчы улууһун хаһыата

Атырдьах ыйын 12 күнэ, 2022 сыл, бээтинсэ

№ 31 (11857)

стр. 2

УЛУУСКА – БУ КҮННЭРГЭ

Улууспутугар
Булуһтан дэлэгээсний
Ыалдьыттаата

УСПУОРТ

Хатылы нэһилиэгиттэн
көпүл тустууга бастагы
ССРС успуордун маастара

стр. 4

ЛИТЭРЭТИИРЭ МУННУГА

Мин тагарам

стр. 6

стр. 3

ТЭТТИК СОНУННАР

Ковид сэттис долгуна кэлэ

“Ковид сэттис долгуна кэлэ. Улууспутугар
ковид сабаланабыттан уонсайа 3858 киһи ы-
райда, 60 киһи олохтон туораата. Бүтүн күнүгэ
стационарга 4 ырдьаҕас сытар. 19 киһи таһыттан
эмтэнэр, онтон үһэ оҕо.

Улууска 26 ковидтан ыалдьыбыт баар. Ха-
тылыга - 3, Чурапчыга - 9, Сыланта - 2, Үрэх
Күөрөгэ, Чыаппараҕа, Хаһахсыкка, Дирингэ би-
рдин. Сайан устата Чурапчы иһигэр эрэ биһирэ-
нилээн баар буолабына, биһигини нөмүгө нэһили-
эгиттэригэр тарданна.

Ревакцинацияны ылым сабалана. Ылым
арыйах, 16 эрэ бырыһыан киһи ыла. Вакцина
баар, кэлэ ылым. Вакцина туһалаах, ыалдьар да
буолааххына, чэпчэкитик аһарынабын. Ону дьон
өссө төгүл өйдүүн ылаада”, - дигэн кылаабыһыт
бырааһы солбуулааччы Александра Седалищева бэ-
нидизинныктээҕи планеркаҕа иһитиннэрдэ.

Улуус үрдүнэн 21 лаабыр үлэлээтэ

“Бу сайын улуус үрдүнэн 21 лаабыр үлэлээтэ.
Ол иһигэр 15 күнүскү, 6 палаточнай. Лаабырыннан
1295 оҕо хабыллына. 28 учууска турар оҕо сырыт-
та. Биһигини 5 лаабыр үлэлэни турар.

Үөрэх министригистинистин квотатынан
өрөспүүбүлүкэ тас өттүгэр 16 путевка көрүлүнэ.
8-һа Приморская кыраайга, 8-һа Краснодарская
кыраайга.

“Үөрүү” оҕону сайынналар киһи “Кустук” ла-
абыры 4 сезонунан үлэлэттэ. 1-кы сезонга 68 оҕо,
иккис-үчүс сезонга 90-нуу оҕо уонна төрдүс се-
зонга биһигини 76 оҕо суруттарда”, - дигэн үөрэх
салаататын начальнигытын солбуулааччы Афанасий
Максимов эттэ.

Биһир дойдунуахпыт Сэмэн Ноборуодан аатын сквергэ иннэршилэр

Бу туһунан Ил Дархан Айсен Николаев бэйэ-
тин телеграм-каналыгар таһаарда.

“Саха бастагы алтаабытын торуттээҕин, линг-
вист-учуонай быһыл торообутэ 130 сыла бэлэ-
тэнэр.

Сахаларга үөрүүлээх сонун Санкт-Петербург
куораттан кэлэ. Ол курдук, Санкт-Петербург гу-
бернатора Выборгскай оройуонига Диагональнай,
Грибалева уонна Новоникольскай уулуссалар бииһэ
окууһууларыгар турар сквергэ Семен Новгородов
аатын иһэрэрэгэ дигэн уураах таһаарда.

Бэлэ даатаны көрсө, үчүгэй бэлэҕи онорбу-
тун иһин Александр Беловка сахалар ааттарыттан
махтанабын”, - дигэн киһи суруйар.

Ыраах айан суоппардарын слета эһиил Чурапчыга буолуоҕа

Мэҥэ Хаҥалас Маһа нэһилиэгэр ыраах айан
суоппардарын слета буолла. Слет чэрчитинэн,
испартильбынай уонна культурунай күрэхтэһи-
лэр ыһтылыһылар. Ол түмүгэр Чурапчы
улууһун хамаандата 2-с миһэттэни ыла. 1-кыга
Мэҥэ Хаҥалас, үчүскэ Уһуһа Дьааһы суоппардара
түһүстүлэр.

Саяа уонна Владислав Шестаковтар «Саха
бастыг таһаа» куюнкурус кыайылаахтарынан
буолулар. Биһираниһтэн бастылар иһин күрэхтэһи-
лэргэ улууспут 4 кыһыл көмүһү, 1 үрүүг көмүһү
ылары ситистилэр.

ЧУРАПЧЫ ДЭЛЭГЭЭССИЙЭТЭ - КЭБЭЭЙИГЭ

Чурапчыга күн-дьыл тур

Атырдьах ыйын 12 күнэ БЭЭТИНСЭ	Атырдьах ыйын 13 күнэ СУБУОТА	Атырдьах ыйын 14 күнэ БЭНИДИЗННЫК	Атырдьах ыйын 15 күнэ ОПТУОУРНЬУК	Атырдьах ыйын 16 күнэ СЭРЭДЭ	Атырдьах ыйын 17 күнэ ЧЭППИЭР
21 ° 12 °	23 ° 11 °	24 ° 12 °	23 ° 12 °	22 ° 11 °	23 ° 12 °

A black and white illustration of a hand emerging from the screen of an open laptop, holding a credit card. To the left of the laptop is a closed wallet containing several coins. The laptop screen displays a grid of text, suggesting a website or document.

Марфа ПЕТРОВА.

Эдуард МАКАРОВ.

АТЫРДЬАХ ЫЙЫН 8 КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН ОТТООХУН КӨРДӨРҮҮТЭ

№	Нэвчилж	2022 сыллаагьы былаан, туюна	Барьдлааһын	Охсуллубута, гектар	Бэлэмнэммитэ, туюна	ол нингэр мобильнай- дарьнан	Толоруу %	Барьдлааһынтыа %
1	Алабар	1804,0	800,0	810	841,7	125,0	47	105
2	Бахсы	1601,0	1000,0	797	577,1		36	58
3	Болтоого	1817,0	1000,0	967	476,5	30,0	26	48
4	Болугур	3078,0	3078,0	1145	1043,0		34	34
5	Кытаанах	2000,0	1000,0	1108	964,0		48	96
6	Арымлаах	1576,0	961,0	712	562,0		36	58
7	Мугудай	2612,0	1200,0	1091	711,0		27	59
8	Одлуун	3303,0	1900,0	860	790,0		24	42
9	Соловьев	2331,0	2330,0	1280	1160,0		50	50
10	Сылаа	4522,0	1500,0	1009	654,2	72,0	14	44
11	Төлөй	1618,0	800,0	352	330,0	25,0	20	41
12	Хадаар	1506,0	800,0	657	321,0		21	40
13	Хатылы	2180,0	700,0	1192	1205,0	293,0	55	172
14	Хайбахьт	1587,0	700,0	732	423,0	75,0	27	60
15	Хонтобо	3252,0	1600,0	1070	695,0		21	43
16	Чакыр	2265,0	1400,0	822	468,0		21	33
17	Чурагчы	1948,0	1000,0	702	651,0		33	65
	Улуус үрдүнэн	39000,0	21769,0	15305,8	11872,5	620,0	30	55

ХОТУ КӨӨРҮЛЛҮ 80 СЫЛЫГАР

ЧУРАПЧЫ ДЭЛЭГЭЭССИЙЭТЭ - КЭБЭЭЙИГЭ

Айамыт бастагы күнэ Дьоккуускай куораттан сабалана. Эгэнэли хочотун Түбөй нэһилиэгэр, үйэлэри улуордаан субуллан уста сыгар Өлүөнэ эбэҕэ мотуордаах онгочолорго олорон, Кэбээйи улуунун Сиигтэ нэһилиэгэр салбана. Икки анаар чаас охсуллар долгуннаах. Эбэ устун айаннаан иһэн, 80 сыл аһараа өттүгэр, тыбыс-тымныы күн чарас таҥастаах, хам ачык дьон эрэдэрин-муннарын санаан көрдөххө, дьулаан түгэннэр.

Эбэ кытылыгар бийиги дэлэгэссийэбитин Кэбээйи улуунун Аба бийлыгы Иван Левин көрсөн, бэйэтинэн арыаллаан кэллэ. Сиигтэ нэһилиэгин уолсаасты-баннаа кэлбит ыалдыттары арыллар алаадынан, уохтаан кымыһынан күшүлээн, үөрэн-котон туран көрүстүлэр. Маннай утаа, ол ыраах 1942 сыл балаҕан ыйыгар аан маннай Кэбээйи оройуонун кытылын булбут ытык сиргэ турар стелага сибэкки дьөрбөтө уурулуна. Манна Василий Колмогоров аатынан Сиигтэ орто оскулатыгар, өссө 2009 сылтан сабалаан үлэтир "Эрэл" бырайыак салайаачыта Роман Попов дьонун ахтыһы оҥордо, бырайыак чэрчитинэн өссө да элбэк үлэни ыытыахха сөбүн туһунан бэйэтин көрүүтүн үлэтиннэ. Чурапчы улуунун дэлэгэссийэтин салайан илдэ кэлбит, улуус бийлыгынан социальнай бопсуроостарга солбуулааччы Мария Кронникова, Сиигтэ нэһилиэгин олохтоохторугар диринг өйдөбүн-нүгү оҥорон, күн баччаанга дээрн көрө-истэ сылдьаларыгар дирингик махтана. Стела турар ытык сиргэр Чурапчыттан илдэ тийбит буордара кутулуна...

Александра Попова, Төһөй нэһилиэгин дьаһалтатын социальнай үлэтигэ: "Быыл Хоту Көһөрүлүү 80 сылын улуус дэлэгэссийэтигэр киирэн, Кэбээйи улууну-гар кэлибит. Бийиги Төһөй-бүтүтүн үс колхуос Кэбээйи оройуонугар баран, Сиигтэ-э түһөн, хас даҕаны сиринэн арах-сан, үгүстэрэ онно хоргуулан олорон, ыраахан олох олорон, 100-тэн тахса киһи-биги Кэбээйи сиригэр-уотугар хаалбыттар. Ол дьоммутун кэриэстээн, олох-бут сирдэрин-уоттарын көрө-истэ сылдьабыт. Бэйэм төрөппүт ийэм Толстоухова (Максимова) Марфа Николаевна быраатынан бу Кэбээйи улууну-гар утаарыллы-быттар. Ийэ-э айаннаан иһэн, баржага хоргуулан өлөөхтөөбүт, ону аара ханна эрэ таһааран кистээбигэрэ диир эбэ. Адаларын кытары. Сиигтэ-э тийбиттэр эрэрин, ол күдүн адалара эмэ хоргуулан өлбүт. Онно сылдьабыт кырдыастар кэлиһилэриннэ, адалара түүн өлөн хаалахха-быт, хоһонуттан уоллаах кыһа туран кэлбиттэрэ диир ахтылар. Дьон көмөтүнэн быраатынан тоһонн көтөн, Хоттоҕо, Болугур дөдөмүгэр иһиллэн, киһи-хара буолан, бийиги ийэ-биги Толстоухов Николай Николаевич диир

адаларыгар эргэ тахсан, уон оҕолонор, Дьоруой ийэ аатын ылан, 77 сааһыгар бу дойдуттан күрэм-мизэ. Быраата эмэ ыл буолан, үс кыыстанан, Уус Алдан Бороҕонугар ор сыларга бытовой кэмбинээт начаалынньыгынан үлэтир, бу орто дойдуттан бар-быта. Бийиги киилэри салгыр оҕолоро, хос сизинэрэ элбэхпит. Дьоммутун маалы өйдүү-саныы сылдьабыт. Киилэри кэриэстээн төрөбүт Ньукүлүкүларын ала-һыттан төрүт буордарын аҕалан кутубут".

Анастасия Абрамова-Емельянова: "Мин ийэм барахсан 10 саастаах кыһыан, 4 саастаах уолун илдэ, ону аһан, 8 ыйдаах хат сыл-дан барахастаа-быт. Ол тийэн оҕолонмут, уолун Стела диир ааттыр. Аара баран иһэн, Хатырык Хомоҕо улахан кыһа эмисэ ыалдыан өлөн хаалар. Киилэи сэргэ эмээхсиннээх оҕонньор өлөдөр. Киилэри барыла-рын биһир ийигэ көмөлөр: кырдыастары аһара, өбөнү үөһэ сытыаран көмүттэр. Онтон ол Хатырык Хомоҕон уол оҕолон-мута эмэ биһир ыл буолан баран, үүтэ бүтэн өлөөхтүүр. Аҕабыт Нам Салбаныгар кураанынан сибээстээн өттүү, сүөһү көрө тий-һэн баран, үргүлдү фронтка ытырыллан барар. "Урал МАЗ" собуокка түөрт сыл сулууспалаан баран кэлэр. Ол кэлбитэ кыһа уонна төрүөхтээх оҕо суох бу-олбуттарын истэн, улаханньык хараастар. Ол кэнигтэн икки

кыыс оҕолонмуттар, ол албут үс кыыс кэнигтэн сир биһир мин-гин төрдүс Настаа диир ааттаа-быт эбит. Оннук хомойон, оннук кэриэстээн... Ийэм Абрамова Прасковья Дмитриевна диир эбэ, аҕабыт Абрамов Николай Хар-лампьевич. Ити киилэри Төһөй нэһилиэгин "Калинин" аатынан колхуостар".

Анастасия Парфенова (Амосова): "Күүс өттүнэн Хоту Көһөрүлүү, кырдык даҕа-ны, суостаах дьаһал эбит. Бийиги көлүөнэ, Көһөрүлүү кыттылаахтар-ын оҕолорут-тан бу манан арааһа бүтэрбит буолуо. Онно дэлэгэссийэ-э киирэн кэлби-литтэн олуһун диир үөрэбин уонна долгуулабын. Бэйэм 70 саа-пар чугаһааһым, дьонум олох-бут сирдэрин дэ көрүөм дьоммин уонна ыччаттарга кэпсээн дин са-нымбын. Көһөрүлүүтэ мин дьон-ум 1942 сыллаахха улахан дьы-кэргэн Таас Тумуска тийбиттэр. Онно туруу соҕус бийиги аҕабыт, оччолорго 40-чата эгин буолуо, муһууста түһэн, үс балаҕаны тура охсубуттар, онно үс-түөрт бэрэбинэни ууран истэхтэрин айы дьахталлар барахсаттар ба-дараанынан сыбааннар кыстыкка дьыһтарын оностоохтообуттар. Оччолорго бобуулаах буолан улаханньык ким даҕаны кэпсэ-бэт эбэ. Бу 1985-1990 сыллартан сабалаан билиннэ. Ийэ-биги кыра да эрдэхпитинэ улаханньык кэпсэ-эбэт эбэ. Киин быраата Соһор Хайаҕа дьомминг эстэринигэр

үлэтигэр, ол эбэтэр бийиги мин өйдүүрбүтүн, Сангарга шахтага үлэтигэр эбит. Онтон аһытара интэринээккэ олохтооттар, кыра кымыстаах эбит, ол кыһа бэйэ-тигэр сылдьабыт. Дьон өлүүтүн улаханньык кэпсэбэт эбэ тыһан баран, дьон өлбөтүтэ ампар кэп-нигэр таһааран кыстаан иһэлтэр эбэ диир, ону саас байыаннай-дар кэллэрин, биһир улахан нини хаһаанар барыларын онно көмө-лөр эбэ диир кэпсэбигэ. Аҕабыт

1943 сыллаахха сэриигэ барар. Читага тийэн, 1946 сылга дээрн онно үлэтир. Ийэ-биги барахсан дьонун батыһан тийэн, иккис Хомустаахха олохсуйар, колху-остаах чилигэнэ буолаллар. Аҕа-быт 1946 сыллаахха төһөннө кэ-лэн, бийигини онтон булаттыр. Онно сир 10-ча сыл олохтоот, мин үс саастаахпар, Иван Ильич Сивцев диир Мугудайга сүрдээх үчүгэй соҕуос бэрэсэдээтлэ-бар эбэ, ол кэлэн, аҕабын турууга маастар бийиһынан дойдутугар төһүтүрэн, бийигини барыба-тын оҕустаах сыарҕа, минин баалынайга, хас да күн айаннаан дойдубутугар Мээндийэ-э тийэ-бит. Онтон ыла бу Төһөйгөн Мугудайга олохсуйан олохтоот".

Дэлэгэссийэ салгы, улуус-пут кэпс туттар кийигэ Афанасий Мунхалов төрөбүт Эргэ Токой улаастагар турар стелага бэлгэ ууран хаалларда. Манна Улуу Кыһыан 75 сылыгар чурапчылар олох олохтоот Эргэ Токой улаас-тартыгар Сиигтэ нэһилиэгин "Чурапчы" улуулаан кэлэктэ-ибэ өйдөбүннүк бэлэни туруор-буттар. Бу туһунан бырайыак салайаачыта Татьяна Новгоро-дова сийилин кэпсэбэт. Ийигин килэ Сиигтэ олохтоох дьаһал-татын муһахтыыр саалатыгар күүс өттүнэн Хоту Көһөрүлүү тэмэтигэр төгүрүк остуол тэри-лиһэ, манна ыалдыттар Семен Лавров, Чурапчы Хоту Көһөрү-лүүтүн туһунан устуоруйаны маннайгы тэрийэччи хомуйбут матырыкаларын быыстапка-тын көрдүлэр.

Дэлэгэссийэ салгы Сангар бөһүөлүгэр үлэтигэр, Таас Ту-муска айаннааһыра былаанналар. Кэбээйи улуунун дьаһалтата бэ-лэтин өттүтүн күүстээх өйө-булүн көрдөрө, улуус бийлыгы Иван Левин бэйэтин этинигэр, бу биһир эрэ улуус алдыархайа буолбатах, бу бүтүн өрөспүүбүлүкэ улахан алдыар-хайа диир тоһоҕолоон бэлэстээтэ.

Кытаатык кылаанар ырыатын, Түһүрэн аһааһар дууһагар, Сарбылаан көһөтөх куттары Айаһар сир-дойду үрдүгүн.

Биһир ытыс Ийэ буор оҕотун Төрөбүт түһэбэтигэр аҕалан, Кэриэстэтир бэлэстэтир түһүрэн, Уоскутүс, ол сырдык куттары.

СЕМЕН ЖЕНДРИНСКЭЙ.

ХАТЫЛЫ НЭҢИЛИЭГИТТЭН КӨНҮЛ ТУСТУУГА БАСТАКЫ ССРС УСПУОРДУН МААСТАРА

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Передовые технологии совершенствуют алмазодобычу

Как связаны добыча алмазов и ИКТ? Удивляться здесь нечему, ведь, информация – это главное в любом деле. С помощью компьютерных информационных систем она собирается, хранится и обрабатывается в цифровом виде. На основе ее анализа принимаются решения, развивается производство.

Сегодня новейшие цифровые ИТ-сервисы в АЛРОСА охватывают все направления ее деятельности от геологии, производства, снабжения и сбыта до организации работы всех вспомогательных служб. За последние несколько лет запущено более 100 таких проектов по разработке, эксплуатации систем, их поддержке и развитию.

Директор Айхальского горно-обогатительного комбината (АГОК) АЛРОСА Евгений Денисов рассказал, как новые технологии изменили работу его предприятия.

Запуск системы «КОБУС»:

— Евгений Владимирович, мы знаем, что вы внедряете автоматизированную информационную систему «Кобус» у себя на предприятии. Расскажите о ней, пожалуйста.

— Да, действительно, в этом году в карьере «Юбилейный» АГОК мы начинаем запуск автоматизированной системы сбора данных с буровых станков «КОБУС», ведутся пусконаладочные работы. Система позволит нам создать обширную и объективную компьютерную базу данных о бурении. Это очень важный для горного производства процесс, в нашей работе альтернативы буровзрывным работам на карьерах нет.

По своей сути, «Кобус» — это целый программный информационно-аналитический комплекс, который собирает данные о свойствах горных пород, анализирует их и тут же предлагает варианты производственных решений. Комплекс позволяет в условиях высокой интенсивности буровзрывных работ на карьере обеспечивать оперативность, многовариантность и возможность выбора единственного правильного решения их выполнения. Мы возлагаем на его эксплуатацию очень большие надежды. Так что уже в этом году мы обязательно

запустим его сразу на семи буровых установках.

Но у нас есть и другие автоматизированные цифровые системы, которые мы уже достаточно успешно применяем на производстве.

Новые сепараторы для «невидимых» алмазов

— Мы знаем, что в АЛРОСА сегодня благодаря новым цифровым технологиям усовершенствован поиск уникальных алмазов. Расскажите об этом более подробно.

— Технология поиска алмазов с применением рентгеновских лучей используется еще с 60-х годов. Это метод обогащения алмазодобываемой руды с использованием люминесценции или, в данном случае, свойства минералов светиться. Метод доказал свою эффективность, а главное экологическую безопасность. Применяя его, мы используем специальное оборудование — сепараторы. Но, к примеру, есть уникальные по своей чистоте и прозрачности алмазы типа 2А. Они почти не содержат азота, поэтому являются малоили несветящимися, вот почему традиционные сепараторы не умеют их извлекать.

Все эти годы мы работали над решением этой проблемы и сегодня переходим на эксплуатацию сепараторов нового поколения с модернизированным программным обеспечением. Благодаря применению высокоточной аналого-цифровой системы регистрации свойств различных минералов в горной породе, алмазы типа 2А и распознаются, и извлекаются. Тем самым резко повышается выход товарной продукции, если можно так определить этот процесс. Сегодня у нас установлено пять таких сепараторов. Отмечу их надежность и эффективность, а также высокую производительность.

Центры управления и коммуникация с персоналом

— Как управлять внедренными передовыми технологиями?

— С помощью созданных Центров управления операциями. Чтобы повысить качество планирования, оперативность и эффективность принятых решений мы создали два таких центра на основе прежних диспетчерских служб рудника «Айхал» и бывшей диспетчерской службы АГОКа. Отличие в том, что в новых центрах используется программное обеспечение. С его помощью осуществляется автоматизированный сбор информации о состоянии производства в режиме реального времени. Кроме того, этот инструмент позволяет нам оперативно управлять всем производствен-

ным процессом от буровзрывных работ до обогащения горной руды и обеспечения чистоты микроклимата в кабинах транспорта. К примеру, Центры обрабатывают постоянно поступающую информацию о состоянии техники, ее эксплуатации, неисправностях. Этими возможностями пользуются наши диспетчеры при распределении автотранспорта по пунктам разгрузки с учетом требований к качеству руды и т.д.

Кроме систем, поставляющих эту информацию, мы используем информационную систему беспроводного мониторинга, с помощью датчиков которой проводим дистанционные замеры уровней воды на гидротехнических сооружениях. Цифровые данные поступают и накапливаются на сервере, это позволяет производить анализ состояния гидросооружений в любой момент, исключает человеческий фактор при замерах, также снижает затраты физического труда, тем самым, обеспечивают безопасность производства. И эта система также в режиме реального времени предоставляет информацию через наши Центры.

Так что служебных систем много, все они обеспечивают заданный режим производственных процессов на ГОКе через Центры управления операциями.

«Оптимальное время»

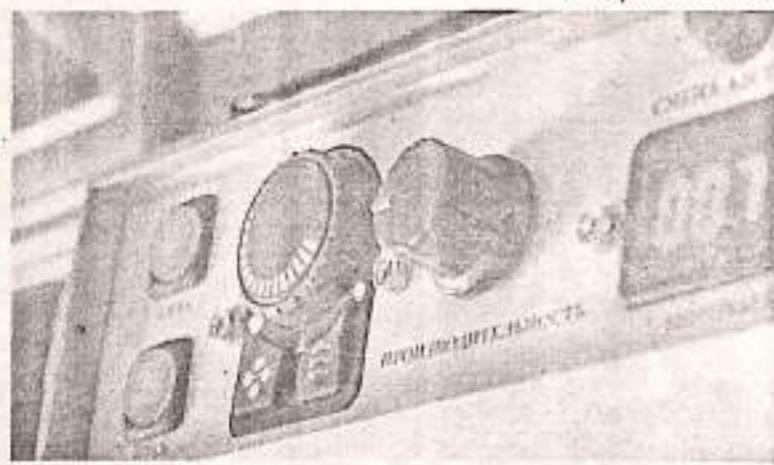
— Вы сказали, что внедрение новых технологий в производство исключают человеческий фактор. Может ли это означать, что физический труд бу-

дет заменяться информационными технологиями?

— Использование всех этих цифровых инструментов дает нам возможность не только в разы повысить быстродействие, но и увеличить эффективность нашей работы, а без специалистов этого добиться будет сложно. Необходим постоянный анализ существующих проблем, расчет рисков и экономического эффекта. Тут нужен живой интеллект. Это постоянная работа по решению проблем, генерации новых идей, которые предлагают наши сотрудники. От их вовлеченности в процесс напрямую зависит исход внедрения любого инновационного решения.

Я бы сказал, что наша основная задача — это повысить производительность за счет более эффективного использования имеющихся ресурсов. Расскажу на конкретном примере. Известно, что главный «враг» производительности это простои. Чтобы сократить их, снизили наши специалисты проанализировали ход таких плановых работ, как остановка фабрики, подготовка оборудования к ремонту и сам ремонт. На этой основе предложили синхронизировать время останова фабрики и начала ремонтов. Только одно это позволило увеличить время работы фабрики в среднем на 3–4 часа. И повысить эффективность работы ремонтных бригад на 10–30%. Считаю, это и есть свидетельство тому, что без участия человека наше производство невозможно.

Андрей ШИЛОВ.

Үгүс кылыс оёоттон ордо-
ро көрөн, таба талан ыбытым
мин кинини. Очюлорго иккэн
устудуоннар этибит, олоху бигэ
илек дэркээн оёолор. Инни-
бигиттэр куруук лан мангайгы
билеибит сааскы чабылхай күн
курдук барыта сырдак, ыра-
ас эрэ буолуох курдукта. Кини
эмэс минигин бэлэгитин корбүт
этэ, кэлин бичиммэтэ. Итиччэ
элбэх дьон быйлыгытар хайдах ин-
ник буласан корсубуппүт буолла
дээрбит. Арай ол күн доһорум
Миша минигин ыгырбатах бу-
оллун, хайгышы? Оо, очюһо
олохум букатын атын суолунан
барыа эбитэ буолуо. Дьылбайыт
оноһуутунан үс кылыс оёолом-
муппүт. Барыларын сахалыы ат-
табытык, уол оёо бадаллаах этэ
да, кэлин кэргэнин марытыгар
буолан ол туфунан саналары тох-
топпуппүт. Минигин бигр улахан
этимибигиттэр: "Арахсан бар! Са-
таан уол оёону эйиксэ бэлэгтээб-
тим!" - диибиттээбэ. Хайдах ба-
ран хаалыахпыный? Сорох дьон
үйэлэрин тухары, мал да буолу-
бат эбээт эбэтэр олох да тапта-
бат киһилэрин кытары холбоһон
үйэлэрин могуулар. Биирдэ эрэ
бэриллибит олохторун дьоло су-
хук агаараллар. Утарыласпакка
гаах сүүрүк хоту устан ийэлэр.
Олгон миэхэ таптыыр кэргэн-
нээхпини, кэрэчээт кыргызтарда-
актылы. Ордук кыра кылысепар уул-
данын. Үлөбүттэн кэлэхпини,
чыкчыах оёотун курдук чуубу-
сүрүк түһөр, илнигин далалтар.

